

Carsten Raft: Det drejer sig i virkeligheden ved forslag til lov om talsmænd og klageadgang for menige af det militære personel for halvdelen af bestemmelse om lovfastelse af en ordning, som blev indført i det ærede medlem hr. Ole Bjørn Krafts tid som forsvarsminister. Jeg tror, man må sige, at ikke alene skete det dengang i overensstemmelse med ånden og indstillingen i de dage, men at det også har vist sig, at i praksis har denne ordning holdt trods den skepsis, der kom til orde fra mange sider. Den har holdt så godt, at det vil falde naturligt at lovfæste den. Jeg ved godt, at der er en del gammeldags indstillede, der har svært ved at tage dette apparat med møderne med mandskabet og valgene indenfor mandskabet, men vi må nu huske på, at for det første lever vi i en tid, da det menneskepersonel, der går gennem forsvarrets rammer, har en helt anden indstilling, end man havde i gamle dage. Endelig må vi aldrig glemme, at der er forskel på forholdene dengang, da der var tale om 5½ måneders soldater, og nu, da de er 18 måneders soldater. Der trænges til en ganske anden ordning i det daglige samkvem og det daglige liv efter bestemte regler, når opholdet er så langt indenfor forsvarrets rammer.

Min erfaring med hensyn til talsmandsordningen er, at den er blevet modtaget og praktiseret med tillid af begge parter indenfor forsaret. Jeg kan sige, at under de tallose samtaler, jeg har haft med befalingsmænd, er det praktisk talt aldrig ved de mange beklagelser, man meget naturligt kan have, talsmandsordningen, man er kommet ind på. Den fungerer stilfærdigt og roligt. Og når jeg har spurgt specielt om denne sag, har jeg fået den opfattelse, at man synes, det går, som det skal, og at lovfæstelse er naturlig. Mine samtaler med mange talsmænd, og hvad de forskellige nu kaldes, har også givet det samme indtryk. Der er ikke nogen vælgermødementalitet over denne ordning. Det er som regel ældre, modne, lidt mere stilfærdige og, såvidt muligt i den alder, myndige folk, der bruges til det; meget ofte — ikke fordi det er vanskeligt at finde nogle nye, men fordi de, man har fundet, er de rette — er det de talsmænd, der blev fundet af

kompagnichefen i første omgang, der fortsætter. Det er ofte lærere, jurister eller folk, som mandskabet på en eller anden måde mener har særlige forudsætninger for at behandle disse ting. Jeg har som sagt aldrig mødt noget som helst i retning af, at der skulle være kommet en forkert ånd i retning af politisering el. lign. ind i talsmandsordningen. Jeg kan ikke benægte, at noget sådant forekommer, men hvor jeg har kendskab til ordningen, synes jeg, at samarbejdet mellem kompagnichefen og talsmændene er foregået på en stilfærdig, intim og fornuftig måde, der gør det naturligt at medvirke til nu at træffe foranstaltninger til at lovfæste denne ordning, og jeg kan tilsige mit partis tilslutning til dette.

Jeg har kun en enkelt lille bemærkning om et forhold, jeg nok tror man skal se på. Det er fuldkommen rigtigt efter min opfattelse, at soldater, der straffes efter reglerne i den militære straffelov, ikke kan være talsmænd længere, men hvis det går sådan — som jeg forresten ikke håber det vil — at man til en vis grad vil anvende aftjeningen af værnepligten som et resocialiseringsapparat for tidligere straffede personer, er det et spørgsmål, om sådanne personer kan anvendes som talsmænd. Jeg håber, at vi får klaret det spørgsmål. Jeg tror som sagt, at det er en dårlig idé, man har fået; det vil hverken tjene forsvaret eller de pågældende selv. Der er altså et problem her, hvis værnepligtsordningen bliver ændret på dette punkt.

Med hensyn til klageordningen kan vi også i princippet tiltræde lovforslagets regler herom. Der er en del ting at se nærmere på, som kan være vanskelige at behandle fra en talerstol, for vi må være klar over, at der er visse forhold vedrørende demokratiseringen af militæret og disciplinen indenfor militæret, som ikke skal lægges blot til offentlig diskussion; men enkelte spørgsmål er der grund til at henlede opmærksomheden på, måske kan de undersøges i udvalget i samråd med ministeren.

At der ikke længere skal gives meddelelse til den, der klages over, tror jeg er en fornuftig bestemmelse. For en ung løjtnant i den situation kunne det være helt urimeligt, at han aldrig rigtig vidste, hvad han skulle sige, om han blot skulle svare: nå, er det